

Obecný úvod k předmětu

Analýza textu a diskurzu = souhrnné označení pro výzkumnou oblast zabývající se promluvami, texty, resp. diskurz.

<https://www.czechency.org/slovník/ANAL%C3%9DZA%20DISKURZU>

CO JE TEXT, CO JE DISKURZ

Discours de la méthode,

Rozprava o metodě - Descartes

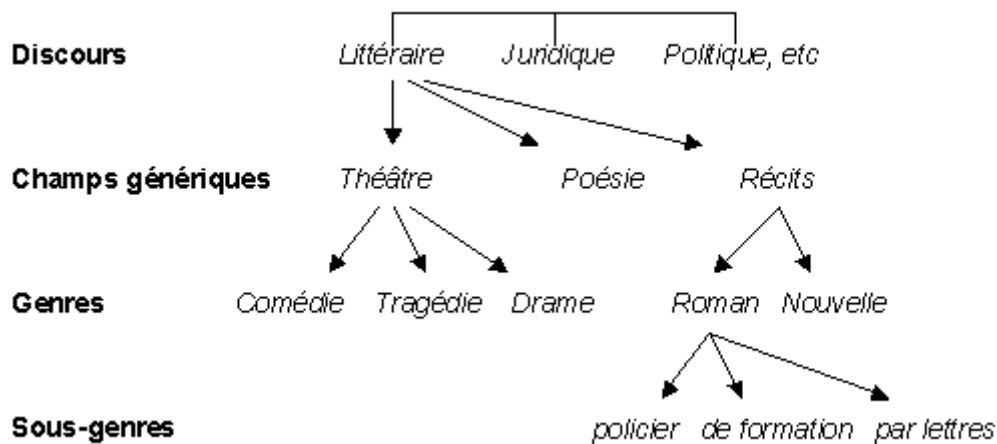
J.-M. Adam: diskurz = text + kontext

V českých (ale i německých) sociálních vědách je užívání termínu d. spojeno především s dílem francouzského filozofa M. Foucaulta. Ale to, že dnes v souvislosti s Foucaultem mluvíme v Česku o d., není samozřejmé. Ještě na začátku 80. let 20. stol. filozof P. Horák, pozdější překladatel některých základních Foucaultových děl do češtiny, ve své monografii variuje synonymicky výrazy „diskurz“ a „rozprava“ (viz Horák, 1982).

Diskurzy bývají často nazývány a vymezovány podle ústředních předmětů, které vytvářejí, tj. podle jejich hlavních témat (d. o migraci, d. globálního oteplování), n. podle oblasti společenského života, v níž se objevují, resp. kterou spoluvytvářejí (mediální, politický, odborný d.), resp. kombinováním těchto dvou kritérií (mediální d. o migraci, odborný d. globálního oteplování). Takto vymezené d. jsou specifickou abstrakcí založenou na nějakém souboru konkrétních textů či promluv, neboť tento soubor zná (má k dispozici) v relativní úplnosti jen příslušný analytik diskurzu, nikoli konkrétní mluvčí či sociální aktéři.

Lingvisté jako a.d. nezřídka chápou analýzu užívání jazyka, které zpravidla přesahuje hranici věty a bývá často zpracováno v příručkách textové lingvistiky n. pragmatiky, resp. v příručkách shrnujících či kombinujících obě tyto lingvistické subdisciplíny

Rastier: typy diskurzu

Diskurz   *Literární*   *Právní*   *Politický atd.*

Generická pole   →   1 divadlo

Žánry → komedie

→ tragedie

→ drama

→   2 poezie

→   3 vyprávění   Žánry → román Podžánry

→ detektivní

→ *Bildungsroman*

→ v dopisech

→ povídka

ŘEČOVÉ AKTY (MLUVNÍ AKTY)

Austin chápe m.a. jako soubor simultánně realizovaných aktů dílčích, a to aktu lokučního (viz ilokuce), tj. pronesení smysluplné výpovědi, která je foneticky a gramaticky nedefektní a má význam a potenciální referenci (zahrnuje akt fonetický, akt fatický a akt rhetický), a aktu ilokučního (viz ilokuce).

Provedení lokučního aktu je tedy pronesení věty, jíž byl přiřazen kontextově určený význam.

...Jazyková indikace F ilokuční síly výpovědi vyplývá z komunikační situace, může však být také indikována jazykovými prostředky, a to buď přímo, (v terminologii Grepla v ASČ, 1998) tzv. explicitními performativními formullemi: *Nabízím ti, že tě tam zavezu*, n. více či méně konvencionalizovanými prostředky nepřímými, jako (v terminologii Grepla v ASČ, 1998) komunikační výpovědní formy: *Co abych/kdybych tě tam zavezl!?*, popř. způsoby jinými (*Mohu tě tam zavést; Chceš /Nechceš, abych tě tam zavezl?; Jsem ochoten tě tam zavést* aj

viz indirektní realizace KF. Viz také komunikační funkce výpovědi. Efektem aktu ilokučního je akt perlokuční.

M.a. se zpravidla identifikuje se singulární výpovědí, avšak jednu (nadřazenou, sjednocující) ilokuční funkci může mít i koherentní sled výpovědí (srov. nadpisy *Prohlášení; Protest* apod.); pak se někdy hovoří o makroaktech (van Dijk, 1980).

PŘEDPOVĚĎ POČASÍ: Pořádně přituhne, pozor na úrodu

1. září 2022 • 05:00

Konec léta přinese mráz! Astronomický podzim letos nastane v noci na pátek a hned o sobě dá pořádně vědět.

Pozor si musejí dát především pěstitelé ovoce a zeleniny, mrazíky jim mohou zničit úrodu. Série velmi studených rán odstartovala již dnes, kdy se rtuť teploměru pohybovala jen okolo 5 stupňů Celsia, a místy dokonce padala pod nulu. „Až do soboty nás čekají studená rána s četnými přízemními mrazíky, které mohou způsobit škody na vegetaci, zejména pak zelenině – rajčatech, okurkách a cuketách,“ řekla meteoroložka Dagmar Honsová. Již v sobotu se ale podle předpovědi můžeme těšit na teploty dosahující až 19 °C.

Výstrahy přehledněji

Český hydrometeorologický ústav upravil systém výstrah před nebezpečnými jevy. Na webu www.chmi.cz je nově vedle varování zveřejněna také přehledná mapka aktuálně pozorovaných nebezpečných jevů, která zobrazuje varování vyžadující mimořádnou pozornost. Jedná se například o extrémně silné bouřky, srážky, povodňová ohrožení či extrémně silné sněžení. U výstrah se objeví i nové piktogramy, které oproti minulosti od sebe rozliší například náledí, ledovky a námrazy.

Jak bude?

[PŘEDPOVĚĎ POČASÍ: Pořádně přituhne, pozor na úrodu | Ahaonline.cz](#)